

KIM GYLLENPALM

Besläktning

Far och son står bredvid varandra. Far är mörk med lite grånande tinningar. Sonen är ljus och lite längre. Båda har skor, byxor, skjorta, jacka/tröja. Av snittet på kläderna att döma har de lite olika klädsmak. Ju mer nyanserat man betraktar paret, desto tydligare framträder både likheter och olikheter. Att de är helt olika individer råder inget tvivel om. Inte heller om att de är släkt. Naturen har satt sina spår liksom kulturen.

Alla människor liknar varandra på ett generellt plan. Fötter övergår i ben, i bål, i överkropp, i armar, i huvud. I skilda delar av världen har olika egenskaper som t ex temperament och hudfärg utvecklats. På ett nyanserat plan är alla människor olika. Ingen är den andra lik.

De kulturella överlagringarna medför att människors liv och värderingar skiftar mellan olika platser i världen, men liknar varandra inom det egna lilla samhället.

Människor som är släkt liknar varandra på något sätt...Ju närmare släktskap, desto större likhet.

Besläktning har att göra med naturens och kulturens kontinuitet.

Besläktning i arkitekturen

När nya byggnader planeras diskuterar man ofta om det nya ska anpassas/inpassas i det befintliga eller om det ska utformas med en ny och egen karaktär. Detta resonemang täcker inte vad som är eftersträvansvärt. Anpassning är en alltför underkuvad inställning och motsatsen innebär ofta en brutal konfrontation mot något som fortfarande är uppskattat. Om inställningen till arkitektur istället karaktäriseras som *besläktning*, kan uppgiften bearbetas

med avsikt att skildra den kulturella kontinuitet som vi alltid befinner oss i. Det nya blir aldrig en kopia av det befintliga, men har ändå tydliga "släktdrag". Ju tryggare och säkrare en kultur är, desto större djärvhet kan samhället tåla ifråga om skillnader. Men även helt avvikande "meddelanden" måste framföras på ett för omgivningen begripligt sätt.

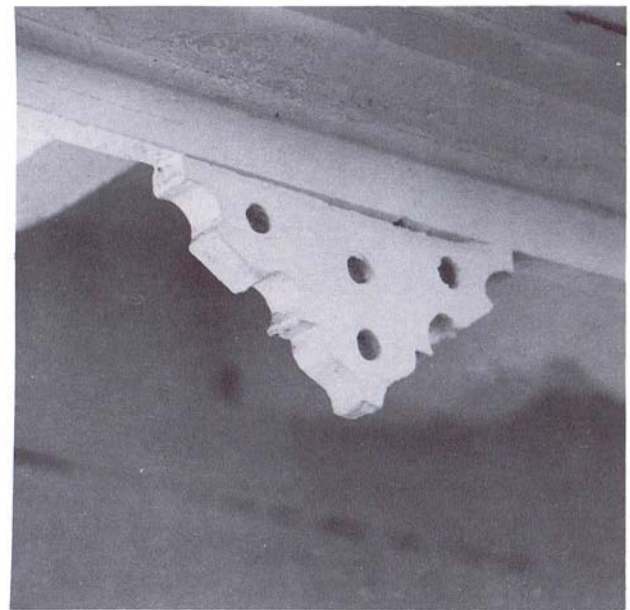
Besläktning har att göra med naturens och

kulturens kontinuitet och begriplighet.

Drottning Silvias Paviljong – en tillbyggnad till Ulriksdals Wärdshus – är ett exempel på *besläktning*.

Utgångspunkten var ett respektfullt förhållande till Ulriksdals Slott med dess sköna parkomgivningar. Det kändes självklart att en ny byggnad skulle vara hänsynsfull och ingå i den kulturella kontinuiteten, vilket på denna plats innebär ett varsamt sätt att inplacera och forma byggnader i ett samspel mellan befintligt och *nytt*. Alla anläggningens byggnader är avtryck från de olika tider då de byggdes. Tillbyggnadens huvudform – den åttkantiga paviljongen – har två viktiga egenskaper. Den frigör sig från det gamla huset, och den har en associativt traditionell form. Den klargör tillskottet och länkar samman helheten.

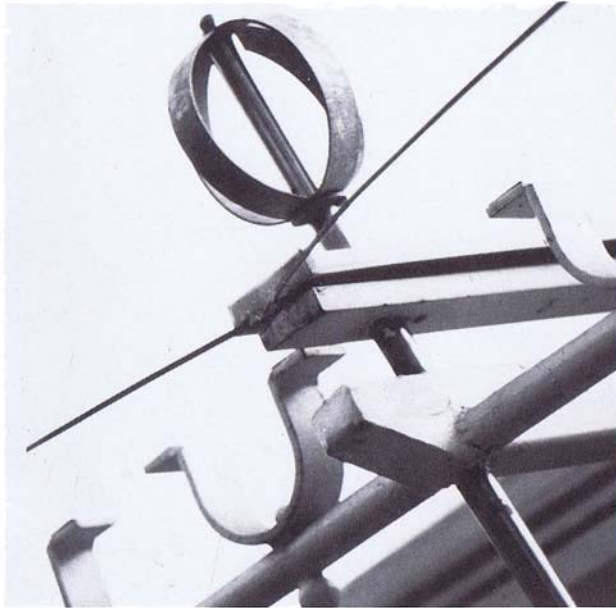

Drottning Silvias Paviljong – en tillbyggnad till Ulriksdals Wärdshus, 1987.

Delformerna är alla helt "moderna" beträffande material och utformning men de är komponerade på ett traditionellt sätt; Tak är tak, takfot är takfot, sockel är sockel osv. Men snittet är nytt. Jämför kläderna på far och son. Liksom kläderna på människor har detaljerna på hus som avsikt att beskriva sin egen generations värderingar.

Ett detaljexempel är takfotens utformning. En takfot på lusthus har aldrig tidigare utförts på detta sätt men principen att tydliggöra lättheten hos glastak är gammal. (Och lustfylldheten i lusthus har ofta med lätthet, nästan lättsinne, att göra.) Viljan att detaljera takfötter liksom andra gränser och övergångar har lång tradition. I detta fall är teknisk funktion parad med rent dekorativ verkan – även det ett gammalt och beprövat grepp.

Gammal och ny takfot.

Takfotsdetaljer.

Paviljongens vinkällare är ett annat exempel på *besläktning*. Här finns inget i den direkta slottsomgivningen som kan mana till jämförelse. Istället associerar utformningen till minnet av andra vinkällare. Här har traditionella material som ger tyngd och känsla av trygghet och avskildhet valts. Men sammansättningar och detaljer har kombinerats på ett egensinnigt sätt för att markera generationstillhörigheten. En speciell detalj är den mycket tekniskt avancerade AV-utrustningen som är "dolt" inplacerad så att alla skall kunna upptäcka den. Spottkoppen och sköljfatet har alltid förekommit i vinprovningssammanhang. Här har dessa attribut placerats på ett altarlikt "berg" vilket berättar om vår tids nyväckta passion att upptäcka viners alla nyanser.

Vinkällaren.

Besläktning beskriver det nya i förhållande till det gamla.

Byggnader är människans drömspeglar. De har sin utgångspunkt i mänskligt liv – i förhållande till människor, natur och kultur.

Bra byggnader, arkitektur, strävar alltid framåt, mot något "bättre". Men liksom för människor som vill ta ett kliv framåt måste avstampet ske från där man står. Det nya föds ur det gamla.

Det är inte anpassning.

Det är inte inpassning.

Det är *besläktning*.

"Vinaltaref".